

Ростецька С.І.

*кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»*

РЕГІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА СУЧАСНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС

В даний час з усією очевидністю можна стверджувати, що геополітичні чинники здійснюють все більший вплив на процеси, що відбуваються всередині тієї чи іншої країни, в тому числі і України. Відповідно, дані фактори впливають і на зміну регіональних відносин, а з розвитком процесів глобалізації це вплив стає все більш значущим.

Регіональна ідентичність може розглядатися як ключовий елемент конструювання регіону як соціально-політичного простору та інституційної системи. Відзначимо, що регіональні ідентичності не замінюють і не скасовують національні, вони в більшості випадків носять додатковий характер і являють собою систему не жорстких, обов'язкових, а швидше нестабільних і гнучких зв'язків.

З точки зору О. Єр'оміної, необхідно чітко розмежовувати поняття зовнішньої і внутрішньої ідентифікації: якщо мова йде про зовнішню ідентифікацію регіону, то її можна позначити як процес розпізнавання і атрибутування регіональної ідентичності ззовні (в більш широкому соціальному просторі), в той час як суть внутрішньої ідентифікації полягає в самостійному рефлексивному встановленні і присвоєння суб'єктом (жителями регіону) власних соціальних властивостей і особливостей регіону (історичних, політичних, економічних, культурних і т. д.). Навколишній (об'єктивний) світ визначає внутрішній світ суб'єкта [1].

Соціальні заходи впливають на індивідуальний спосіб бачення світу суб'єктом. Самоідентифікація, що виражається насамперед у ототожненні себе з спільністю, являє собою суб'єктивну рівнодіючу, засновану на об'єктивно існуючих ідентифікацій з ознаками даної спільності. Це відноситься до будь-якої зі складових соціальної ідентичності, особливо до регіональної.

Регіональна ідентичність може служити основою для особливого сприйняття загальнонаціональних політичних проблем, що виражається в особливій електоральній поведінці під час національних виборів і

референдумів. Політизація регіональної ідентичності може йти далі, і як наслідок – формування регіональних партійно-політичних систем.

У стабільному суспільстві зі стійкою національною (загальногромадянською) ідентичністю регіональна ідентичність не виходить на перший план в ієрархії територіальних ідентичностей. У звичайних умовах вона проявляється у формуванні певної системи цінностей і норм поведінки жителів регіону поза зв'язком з етнічною приналежністю. В умовах ослаблення або кризи національної (загальногромадянської) ідентичності регіонально-етнічна ідентичність може скласти їй конкуренцію і, отримавши політичний відтінок, поставити під загрозу єдність країни.

Регіональна ідентичність може складатися і під впливом пресингу соціально-економічного характеру, тобто полягати в міжрегіональних диспропорціях в рівнях соціально-економічного розвитку. Важливо відзначити, що в цьому випадку політичні вимоги можуть висувати як процвітаючі регіони, використовуючи аргумент утриманства з боку бідніших регіонів, так і, навпаки, відносно бідні регіони: в цьому випадку використовується аргумент недостатньої уваги з боку центру, невдоволення проведеної ними політикою.

У першому випадку в якості прикладу можуть слугувати політичні вимоги макрорегіону півночі Італії і конституювання регіональних партій (ліг), у другому випадку – регіональні соціально-політичні рухи в Південній Європі або особлива електоральна поведінка населення східних земель Німеччини, де підвищену підтримку отримує Партія демократичного соціалізму. Доречно зазначити, що в разі формування регіональної ідентичності з соціально-економічної сторони мова може йти про посилення її негативного аспекту, орієнтації її не всередину, а зовні, на пошуки «ворога», в якості якого можуть виступати як бідні чи багаті регіони (недолік міжрегіональної солідарності), так і національний центр як «виробник» хаосу або джерело невмотивованих рішень, що порушують права регіонів.

Очевидно, що розділити культурні та соціально-економічні передумови формування регіональної ідентичності можливо тільки умовно, в більшості випадків мова йде про їх поєднання.

На культурно-історичні та соціально-економічні передумови регіональної ідентичності накладається ще один важливий фактор – фактор географічний, а точніше, або віддаленість від центру (ступінь

периферійності), або різкі відмінності між макрорегіонами країни, як правило, градієнт Північ / Південь, тобто властиве кожній великій країні розмежування між північними і південними регіонами (це може бути і градієнт Схід / Захід).

Відзначимо, що, наявність вираженої регіональної ідентичності, насамперед культурно-історичного характеру, в більшості випадків не є гарантією для регіонального «успіху», прискорення темпів соціально-економічного розвитку регіону. Позитивний досвід демонструють регіони, де присутній усвідомлений загальний економічний інтерес і є можливість здійснювати вибір в економічній політиці. В цьому випадку регіональний економічний інтерес генерує створення політичних інститутів, які, в свою чергу, конструюють, виробляють регіональну ідентичність, засновану на співробітництві акторів при виробленні спільних регіональних інтересів.

Література

1. Еремина Е. Региональная идентичность в контексте социологического анализа [Електронний ресурс] / Е. Еремина// Регионалистика. – 2011. – № 3. – Режим доступа: <http://regionsar.ru/node/781?page>

Савкова С.С.

*студентка IV курсу факультету правової політології та соціології
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ

Вивчення особливостей виникнення, розвитку, функціонування громадянського суспільства, метою якого є насамперед, цивілізоване вирішення проблем (як на локальному так і на державному рівні), досягнення демократії, свободи, солідарності, справедливості є важливим завданням для дослідників політичної науки.

Серед авторів, які вивчали сутність та закономірності існування громадянського суспільства слід відзначити таких, як Банчук М., Бебик В., Бойчук М., Горбатенко В, Зубов А., Карась А., Колодій А., Кресіна І., Лісовий В., Панов М., Усаченко Л., Рябов С., Щедрова Г. та інші.